

Силабус
навчальної дисципліни
Сучасне музичне мистецтво
2024-2025 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта («музичне мистецтво та англійська мова»)
Спеціальність 014 Середня освіта
Предметна спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

Викладач Стратан-Артишкова Тетяна Борисівна
Посилання на сайт
Контактний телефон 0997144377
E-mail викладача: starart05@gmail.com
Графік консультацій середа, 14.00-15.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
4 / 120	16	16	88	залік

Семестр: 3 семестр

Мова навчання: українська

Ключові слова: мистецтво, сучасне музичне мистецтво, інтеграція мистецтв, українська музика, композиторські техніки, художньо-стильові особливості, музична творчість, аналіз-інтерпретація, викладач музичного мистецтва.

Мета та завдання курсу:

Вивчення дисципліни «Сучасне музичне мистецтво» має за мету надати теоретичних знань з історії сучасного музичного мистецтва, його полістилістики, сприяти розвитку художнього світогляду майбутніх викладачів музичного мистецтва, вплинути на формування аксіологічної сфери майбутніх фахівців, усвідомлення ними значущості сучасного музичного мистецтва в духовно-творчому розвитку особистості; спонукати студента до творчого пошуку, самостійного добору художньої інформації, творчого самовираження у різних видах художньої комунікації з музичними творами сучасності.

Зміст дисципліни «Сучасне музичне мистецтво» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері середньої освіти), норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки: успішному вирішенню завдань курсу сприяють міждисциплінарні зв'язки даного курсу з іншими дисциплінами, що забезпечують в комплексі фахову підготовку студента, а також посилюють його професійно-педагогічну спрямованість:

«Філософія»: студенти набувають теоретичні знання з філософії як феномена культури, системи філософського знання. Формування у студентів цілісного уявлення про зародження та розвиток філософського знання, а також про сучасні філософські проблеми світу, людини та суспільства; ознайомлення з основами логіки, релігієзнавства.

* «Історія України», «Історія Української культури»: надає розуміння студентами історії виникнення і формування українського народу та української державності, утвердження національної самобутності, висвітлення політичної діяльності соціальних груп в Україні на відповідних етапах історичного розвитку. Вивчення здобутків української матеріальної і духовної культури від її витоків до сьогодення, визначення ролі і місця вітчизняної культури у світовій і європейській спадщині.

* «Історія музичного мистецтва» забезпечує студента знаннями періодизації історії музичного мистецтва, етапи його розвитку. Ця навчальна дисципліна повною мірою здатна формувати естетичні погляди

майбутнього професіонала. Вивчення дисципліни «Історія музики» розширює знання про життєвий та творчий шлях зарубіжних та вітчизняних композиторів, напрями і стилі музичної культури в різні історичні періоди розвитку суспільства; виявляти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, літературою, суспільно-історичними подіями, національними традиціями, побутом народу.

* «Історія образотворчого мистецтва» надає студенту можливість у процесі вивчення та засвоєння даної дисципліни передбачається ознайомлення студентів з основними еволюційними фазами світового образотворчого мистецтва, шедеврами образотворчого мистецтва світу, стильовими особливостями мистецтва різних часів, творчістю провідних майстрів, засвоєння основних мистецтвознавчих понять та відповідної термінології, імена видатних майстрів, їх життєвий та творчий шлях; видатні твори архітектури, скульптури, живопису, графіки, що входять до скарбниці образотворчого мистецтва.

* «Історія мистецтв» передбачає вивчення світових досягнень у галузі образотворчого мистецтва та архітектури, визначних пам'яток світового та вітчизняного мистецтва, розкриття сутності мистецтва як форми суспільної свідомості, як методу естетичного та морального виховання, як засобу художньо-образного пізнання навколишнього світу, сприяє формуванню цілісного уявлення про історичний розвиток мистецтва; засвоєння основних мистецтвознавчих понять та відповідної термінології, розуміння зв'язків історії мистецтв з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.

Метою навчальної дисципліни «Сучасне музичне мистецтво» є надання майбутнім викладачам музичного мистецтва необхідного обсягу теоретичних знань з історії сучасного українського та зарубіжного музичного мистецтва середини ХХ – початку ХХІ століть, набуття студентами практичних умінь та навичок художньо-творчої комунікації у процесі сприйняття-інтерпретації музичних творів сучасності, розвиток художньої світоглядності, критичного мислення, здатності до самовираження у самостійній творчо-проєктувальній діяльності, що сприятиме формуванню готовності майбутнього викладача музичного мистецтва до використання і втілення набутого досвіду художньої комунікації у майбутній музично-педагогічній і соціокультурній діяльності.

При вивченні дисципліни «Сучасне музичне мистецтво» студент повинен **знати**: загальні відомості про розвиток і становлення музичного мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століть; історію розвитку сучасних стилів та жанрів в контексті становлення і розвитку музичного мистецтва минулих епох, розуміти інтеграційні та диференційні тенденції розвитку різних видів мистецтва; світоглядні концепції і функції музичного мистецтва, композиторські школи; жанрово-стильові особливості, композиторсько-виконавські техніки, художньо-композиційні принципи провідних українських та зарубіжних сучасних композиторів та виконавців.

Уміти: розкривати «художню картину світу», «дух епохи», розуміти основні закономірності розвитку музичного постмодернізму, його історичні процеси, періоди, художні стилі та напрями, інтеграційні тенденції різних видів мистецької творчості; володіти категоріально-поняттєвою термінологією дисципліни; розкривати світоглядні концепції, характеризувати творчість відомих композиторів сьогодення, професійно здійснювати аналіз-інтерпретацію музичних творів, розуміти художньо-образний зміст музичних творів, надавати об'єктивну оцінку художнього рівня сучасних музичних творів, усвідомлювати значення сучасного національного та зарубіжного музичного мистецтва в духовно-творчому розвитку особистості, самостійно набувати й вдосконалювати художньо-комунікативні, творчо-проєктувальні компетентності, володіти науково-дослідницькими, творчо-пошуковими вміннями (збирати, аналізувати, синтезувати, презентувати мистецьку інформацію), реалізовувати набуті знання та вміння в музично-педагогічній діяльності; вдосконалювати рівень власної професійної компетентності через самоактуалізацію, саморозвиток, самоосвіту, самоорганізацію, самореалізацію.

Основними формами роботи в процесі вивчення курсу «Сучасне музичне мистецтво» є:

- лекція, лекція-діалог, лекція-бесіда, лекція-конференція, що передбачають виклад теоретичного матеріалу, вербалізацію, презентацію, демонстрацію, ілюстрацію, аналіз, власне виконання викладачем фрагментів музичних творів, залучення студентів до активного діалогу, взаємодії, співтворчості;
- практичне заняття, котре містить доповідь, виступ, виконання студентами творчих завдань, тестів, опитувань; художньо-стильовий аналіз музичного твору, презентацію власного художньо-творчого проєкту-презентації, реферату, спрямованих на оцінювання знань студентів, рівня освоєння й оволодіння ними теоретичним матеріалом, здатності до самостійно-творчої діяльності;
- самостійна робота, що передбачає опрацювання студентами наукової літератури з теми заняття, творчо-пошукову діяльність, креативність, здатність до творчого

самовираження і самоактуалізації майбутніх фахівців у власній творчо-проектувальній діяльності;

- консультації (індивідуальні та групові), які спрямовані на поглиблення і розширення знань студентів, допомагають у подоланні труднощів, які виникли у процесі самостійного опрацювання теоретичного і практичного матеріалу, більш глибоко висвітлити питання, конкретну тему лекційного заняття; порадити, надати допомогу у створенні художньо-творчого проекту-презентації, підготовці до заліку.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ЗК-3. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.</p> <p>ЗК-6. Здатність до комунікації іноземною мовою в предметній області.</p> <p>ЗК-7. Здатність працювати в команді на засадах взаємоповаги та толерантності, брати відповідальність за результати спільної діяльності.</p> <p>ЗК-8. Здатність дотримуватися академічної доброчесності та педагогічної етики.</p> <p>ФК 1. Здатність зберігати та примножувати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції на основі розуміння вітчизняної та світової культурної спадщини.</p> <p>ФК 8. Здатність екстраполювати національні, етнічні, регіональні соціокультурні цінності та традиції в освітнє середовище засобами мистецтва.</p>	<p>ПРН 2. Розуміє значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості, керується у своїй діяльності цінностями світової і національної музичної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.</p> <p>ПРН 4. Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.</p> <p>ПРН 8. Демонструє знання спеціальної професійної термінології у процесі фахової діяльності. Уміє розробляти навчально-методичні матеріали та проведення лекційних та практичних занять у ЗВО.</p> <p>ПРН 9. Володіє музичним інструментарієм, основними виконавськими навичками, техніками читання з нотного аркуша, транспозиції, акомпанементу. Вміє розкрити художній образ, створити атмосферу справжнього емпатійно-діалогового спілкування, залучити здобувачів до процесу спільної творчості.</p>

Зміст курсу:

Тема 1. Вступ. Мета, завдання, зміст дисципліни «Сучасне музичне мистецтво». Художня картина світу. Інтеграційні та диференційні тенденції розвитку мистецтва різних епох. Сучасне музичне мистецтво як феномен культури постмодерну. Соціокультурна парадигма світу другої половини ХХ століття. Порівняння напрямків Модерн та постмодерн. Постмодернізм як сукупність художньо-стилістичних напрямків другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Тема 2. Загальна характеристика художньо-стильових напрямків мистецтва другої половини ХХ ст. Розвиток та еволюція музичних стилів та жанрів другої половини ХХ ст. «Нова музика», «класичний європейський післявоєнний авангард», «поставангард», «новий авангард», «постмодерн», комп'ютерна музика як вияв свободи творчості західноєвропейських композиторів. Художні напрями постмодерну: поп-арт; мінімалізм; «ready-made»; street-art та ленд-арт; акціонізм; перформанс; відео-арт; соц-арт; оп-арт та кінетичне мистецтво; гіперреалізм та фото реалізм; концептуалізм; неоекспресіонізм; неофольклоризм.

Тема 3. Експлікація художньо-стильових особливостей мистецтва другої половини ХХ ст. в українській музиці. Музична творчість та її характерні риси: традиціоналізм, кон'юктурщина, епігонство, романтизм, відсутність новацій. Розквіт пісенного жанру. Творчість П. Майбороди, І. Шамо, В. Кирейка, А. Кос-Анатольського та ін.

Тема 4. Композиторські техніки ХХ століття. Сучасне музичне мистецтво (англ. Contemporary Music Art). Нова музика (нім. Neue Musik, фр. Nouvelle musique). Сучасна академічна музика (англ. Modern Classical Music) – Актуальна музика (англ. Contemporary Classical Music). Сонорика (або сонористика, музика тембрів, статистична

композиція, «музика звучностей»). Алеаторика (від лат. alea – гральна кістка, випадковість). Спектралізм (фр. Musique spectrale). Мікрохроматика або мікроінтерваліка, мікротональність, мікротонава музика (англ. microtonal music). Електроакустика (або «академічна електронна музика»). Конкретна музика. Мінімалізм (Д. Кейдж, Ля Монте Янг, Т. Райлі, Ф. Ґласс, С. Райх, М. Найман, Д. Адамс та ін.). «Нова простота» (від нім. «die neue Einfachheit» та англ. «New Simplicity») (В. Рім, Х.-М. Гурецький, Г. Канчелі, А. Пярт, Д. Тавенер. В українській музиці – З. Алмаші та В. Польова). Полістилістика (А. Шнітке, Ч. Айвз, А. Берг, Б.-А. Ціммерман, В. Сильвестров, Д. Крам, Л. Беріо).

Тема 5. Музична культура Європи другої половини ХХ ст. Французька музична культура. Композитори «Шістки» (фр. «Les Six»): Ф. Пуленк, Ж. Орік, А. Онеггер, Д. Мійо, Ж. Тайфер та Л. Дюре. «Молода Франція» (1936): А. Жоліве, О. Мессіан, Д. Лесюр та Ів. Бодріє. 1920–1930-ті роки – два напрями: музичний авангард на чолі з П.Булезом (Я. Ксена-кіс, П. Шеффер та ін.), традиційний напрям (А. Соґе, А. Дютійє, С. Ніґґ і М. Констан); «третя хвиля авангарду» (Ж. Ґрізе, Т. Мюраї, Ф. Манурі, М. Левінас та П. Дюзепен.) – напрям спектральної музики. Італійське музичне мистецтво, Німецька музична культура (Карлґайнц Штокгаузен (1928–2007 рр.) – німецький композитор, диригент, музичний теоретик, яскравий представник музичного авангардизму)). Музична культура Естонії (Арво Пярт).

Тема 6. Музична культура Америки. Рок музика. Джаз. Експериментаторська творчість, нова філософія звуку Джона Кейджа. Композиції М. Фелдмана, сонористські доробки Дж. Крама, хаотичні комп'ютерні роботи Л. Хіллера, колаж та імпровізація Л. Джосса. Представники «американського експерименталізму» – мобільні форми Г. Кауелла, мікротонові інструменти та лади Х. Парча, пропорційні прискорення К. Ненкероу та ін. Творче становлення композиторів-фундаторів американського мінімалізму – Л.-М. Янга, Т. Райлі, С. Райха і Ф. Ґласса.

Тема 7. 1990 р.р. – епоха музичних експериментів. Вільні форми. Програмність. Індивідуалізація. Художньо-стильові особливості музично-виконавських колективів. Інтеграція новітньої української музики з класичними музичними традиціями («класика авангарду»). Творчі портрети українських композиторів другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст: А. Караманов, Л. Грабовський, О. Красотов, В. Сильвестров, М. Скорик, В. Губа, Л. Дичко, Є. Станкович, І. Карабиць, О. Ківа, І. Щербаків та ін. Українська музична культура доби незалежності. Нова музика України.

Тема 8. Актуальне мистецтво ХХІ ст. Метамодернізм. «Кліпове мислення». «Медіамистецтво». Стилістичне розмаїття творчості сучасних українських композиторів. «Музична мапа» сучасної України: регіональні організації НСКУ. Українські композитори і виконавці сучасного музичного простору. Художньо-стильові особливості композиторсько-виконавської творчості ХХІ ст.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Практичні заняття	36		
Самостійна робота (художньо-творчий проєкт-презентація)	14		
Підсумковий контроль		50	
Залік:	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів
------------	--------------------------

	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Практичне заняття 1	1	2	3	4
Практичне заняття 2	1	2	3	4
Практичне заняття 3	1	2	3	4
Практичне заняття 4	1	2	3	4
Практичне заняття 5	0.5	2	3	5
Практичне заняття 6	0.5	2	3	5
Практичне заняття 7	0.5	3	3	5
Практичне заняття 8	0.5	3	3	5
Максимальна кількість набраних балів	6	18	24	36

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час самостійної роботи

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	відмінно
Самостійна робота 1	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 2	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 3	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 4	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 5	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 6	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 7	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 8	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 9	0,2	0,6	1	1,4
Самостійна робота 10	0,2	0,6	1	1,4
Максимальна кількість набраних балів	2	6	10	14

Таблиця 4. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	незадовільно	задовільно	добре	Відмінно
Залік: Аспекти оцінювання				
Повнота розкриття теми: аналіз, порівняння і критичне узагальнення, знання з дисципліни.	5	8	10	15
Адекватність наведених прикладів, знання теоретичного матеріалу	5	8	10	15
Аргументованість, логічність й послідовність відповіді,	3	5	8	10

адекватне використання художньо-мистецтвознавчої термінології; переконливість викладу .				
Знання світового контексту, культурного, музичного й історичного аспектів	3	5	8	10
Максимальна кількість набраних балів	16	26	36	50

Таблиця 5. Шкала оцінювання поточного та підсумкового контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
39-50	відмінно	зараховано	A (відмінно)
32-38	добре		B (добре)
26-31			C (добре)
21-25			задовільно
14-20	E (задовільно)		
8-13	незадовільно	не зараховано	FХ (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-7	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 6. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			Задовільно

50-57			Е (задовільно)
35-49	Незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Серова О. Ю. Сучасне музичне мистецтво : курс лекцій для студентів освітнього рівня «Магістр». Київ: НАКККІМ, 2019. 72 с.
2. Верещагіна О. Є. Історія української музики ХХ століття. Київ: Освіта України, 2010. 240 с.
3. Кияновська Л. О. Українська музична культура. Львів: Тріада плюс, 2009. 356 с.
4. Стратан-Артишкова Т.Б., Шевцова О.Б. Музичне мистецтво в контексті художньої культури. Навчально-методичний посібник. Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2023. 105 с.
5. Стратан-Артишкова Т.Б., Шевцова О.Б. Словник-довідник до курсу «Музичне мистецтво в контексті художньої культури»: Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2023. 92 с.
6. Швед М. Б. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики. Львів: Сполом, 2010. 440 с.
7. Українське мистецтво в полікультурному просторі : навчальний посібник / За ред. О. П. Рудницької. К. : ЕксОб, 2000. 208 с.

Додаткові

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.С. Світова та українська культура. Львів., 2004.
2. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття: Енциклопедичне видання. Т.1 (А Л) К.: тов. «Наука», 2010.
3. Берегова, О. (2000). Культура сучасної доби: проект постмодернізму. Посвіт, 14–19.
4. Берегова, О. (2000). Сільові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80–90-х років ХХ сторіччя. Ситуація постмодерну. Українське музикознавство, 29, 103– 108.
5. Берегова, О. (2020). Діалог культур: образ Іншого в музичному універсумі. Київ.
6. Білик Б.І., Горбань Ю.А., Калакура Я.С. Історія української та зарубіжної культури. К., 2000.
7. Гречко В., Чорний І., Кушнерук., Режко В. Історія світового та українського мистецтва. К., 2000.
8. Греченко В.А. Історія світової та української культури : підруч. для ВНЗ. К., 2005.

Інформаційні ресурси

1. *Бердянський державний педагогічний університет*. – Режим доступу : <http://bdpu.org/>